

najdemo v najvišjih pa tudi najsevernejših legah in deželah. Zemljišče: mu je vsako prav, če le ni uže preveč izpito. Kolobar. Navadno ga sejejo kmetovalci na eno njivo kot najposlednji sadež, stoji toraj v gospodarstvenem kolobarji kot končna rastlina. Sicer ga sejejo v ledino, praho, za okopavnimi (krompirjem) in sočivnimi (grah) rastlinami, za pšenico, ržjo in ječmenom. Oves stori tudi v ovsenišči, vendar najbolj obrodi za korenstvom in deteljo. Gnojenje: Oves ne gladi tako po gnoji, kakor druge rastline, vendar ga povrača kmetovalec z obilnimi pridelki. Priprava. Za okopavnim sadežem zadostuje enkrat orati, za žitom je pa treba še druge brazde. Jeseni se tedaj strnišče prevrže, da njivo mraz prešine. Spomladi se potem znova preorje in poseje. Drugo oranje kaže ondi, kder je dosti plevela; če pa tega ni, tedaj tudi velja njivo povlačiti in seme pod zemljo spraviti mogoče rano. Kder sejejo z mašino, ondi je treba poprej dobro povlačiti in po storjenej sejalvi z valjarjem zemljo stlačiti. Sejatev se prične rano spomladi, brž ko je zemlja osehujena. Na hektaro se poseje z roko 3—4, z mašino 2—3 hektolitrov semena. To se ima vsejati mogoče globoko, 5—7 centimetrov. Prikaže se plevela, treba je iti z brano vlačiti ali plet. Časa za rast: potrebuje 110—150 dni, preden dozori. Žetev: vrši se avgusta, septembra. Ni dobro čakati, da popolnem dozori. V deteljo zasejan pokosi se ž njo vred in ležati pusti, dokler se detelja ne posuši. Priderek je odvisen od zemljišča in gnojenja, navadno 12—52 hektolitrov zrnja in 15—35 meterskih centov slame na hektari. Shramba in poraba: je različna. Zrnje na slami ali izmlačeno zahteva prezračnih prostorij. Največ ovsu porabi se konjem za brano, ker je ta ovim živalim najprimernejša. S povzdigo konjerejstva narašča cena ovsu. Slama je dobra za živinsko krmo. Ovsenišče se ali pusti kot praha, kot deteljišče, ali se pognoji in za okopavni in sočivni sadež porabi. Bolezni in sovražniki: prašnati snet (ustilago carbo, tudi ureda segetum, Flugbrand) in kupičnata ruja (Ureda, Kronenrost), dalje izmed žuželk: žitni molj in muhe hrčice. L. G.

Konjerejsko društvo štajersko imelo je dne 4. febr. t. l. v Gradcu svoj občni zbor. Predsednik baron plem. Wächter je navzoče prisrčno pozdravil, jim stanje društveno razložil, zlasti o podpori, katero je ministerstvo poljedelstva društvu bilo obljubilo. Račun za l. 1879 bil je odobren, proračun za l. 1880 po nasvetu odborovem sprejet. Račune pregledati imata baron Sessler-Herzinger in baron Brüssler. Zavoljo deželne razstave v Gradcu opusti društvo letos vse drugo ogledovanje in premiranje konj ter priredi le eno v zvezi z deželno razstavo mesenca septembra t. l. Stroški bodo veliki; 5000 fl. je občni zbor dovolil, katera svota bo pa premajhna, ako se hočejo količkaj znatne premije delivati. Društvo bo skušalo več

denarjev nabrati po dobrovoljnih doneskih. Kot distriktni predstojniki bili so na slovenskem Štajerskem izbrani g. Jurij Pavalec pri sv. Juriji v Slov. goricah, Grof Hugon Attems v Arnavžu, grof Spiegel v Bežigradu. V odbor izvoljeni so baron Brüssler, Fr. Fürst v Gradcu, grof Spaner, major Pipan, Ed. Thaller v Feldbachu in Mih. Zach v Perlsteinu. Za deželno razstavo pripravlja društvo: ogledovanje in premiranje štajerskih konj, dalje razstavljanje tujih konj, potem licitacijo, loterijo, konjski sejem in dirko, h katerej uže sedaj štajerske dirkače vabi. Zarad velikih zaslug dobili so v priznanje: srebrno društveno svetinjo g. Matija Zemljič v Ljutomeru, bronasto svetinjo g. Anton Pregelj, oskrbnik v Brežicah, pohvalno priznanje gospodje: Ignacij Mohorič v Podgradji, Davorin Golob v Pristovi, Jurij Stranjšček pri Mali nedelji, Franc Horvat v Banovcih, Jakob Nemec v Schaladeinu, Jakob Karba v Babincih, Janez Oswald v Pišecah in Jožef Janežič v Stari vesi na Bizeljskem.

Sadje-vinorejska šola v Mariboru ima v ponedeljek dne 16. februarja od 9. ure predpoldnem naprej sklep šolskega leta 1879/80 s končno skušnjo. Ta je vseskozi javna in je vsak prijatelj sadje- in vinorejskega gospodarstva uljudno povabljen priti in se prepričati o dobrih uspehih ove šole na slovenskem Štajerskem.

Dopisi.

Iz Škal. (Pojasnenje). V zadnji št. „Gospodarja“ se je nekdo gledé zadnje volitve občinskega predstojnika (župana) in one cerkvenih ključarjev z zmago svoje stranke hvalil in može nasprotne stranke napadal. No, pri volitvi župana je v istini konservativna stranka zmagala, če je nam že tako ljubo stranke krščevati; ali v Škalah o konservativcih ali liberalcih govoriti, je toliko kakor v mehkih svetlobo v temno sobo nositi. Kje je kaki liberalci v Škalah? — Pojte, pojte! Stranki ste bili dve, pa obe enako liberalni ali klerikalni ali konservativni, kakor hočete; le ena je hotela tega moža, druga je agitirala za drugega. Večino glasov je močnejša agitacija dosegla in le vsled tega je Srebotnik župan postal. Stari župan pa, kakor ta, je skozi in skozi poštena duša, ki je pri županovanji svojo sposobnost dokazal in mnogo za blagor občinski žrtvoval. Od novega bomo še le videli. Srenjski računi so pri predstojniku vsakemu na razpolago ležali, tudi bili popolnoma potrjeni do krajevarja. Zakaj se dopisnik ni potrudil jih malo pregledati? Gledé cerkvenih ključarjev bodi toliko omenjeno: osebnosti ključarjev se ni nikoli nobeden dotikal, ker sta dva poštenjaka, le nekemu sklepu njihovemu in izpeljavi tega sklepa so se nekateri protivili. Ali tudi temu je že davno „viža“ proč. Zakaj bi mrtvece budili?

Iz Koroškega. (Razne novosti). Letošnja zima je izredno silna. Kar jo še občutljivejšo dela

v gornjej Koroški, posebno pri Belanah, je ta čudna prikazen, da po planinah ni skoro nič snega ob prisojnih legah. Tem hujše brije mrzel veter. Drava je polna ledu in bati je se nesrečne povodnji, ako prenašlo potegne južno vreme, česar se vsaki čas nadejamo, ker silna zima po vsej Evropi pojema in v Gorici unkraj naših planin cvetlice cvetó. — V Celovec dobimo več vojakov in marsikdo misli vsled tega na srborite Italijane, ki bi zopet radi nekaj po hrbtu dobili in vkljub temu še nekaj naših dežel si osvojili. Kajti čudni strici so Italijani. Dvakrat od nas tepeni vzeli so nam dve deželi. Vojaki dragonarji pri nas imajo zaporedom same nesreče: blizu Beljaka jim je 1 mož zblaznil, v Podkloštru je dva ogljenec zadušil eden pa se je obesil. Čudno smrt pripravil si je tudi nek hlapec v Lavantskej dolini; v nekem gojzdu si je nanosil veliko gromado in se na njej sežgal.

Iz Mozirja. (Veselića). Kakor so se na mnogih krajih v podporo stradajočim Istrijanom milodari nabirali, je bil tudi odbor tukajšnje čitalnice priredil besedo v spomin V. Vodnika s tombolo v korist stradajočim našim sorodnim bratom v Istri. Udeležitev je bila povoljna, kajti razven domačih društvenikov, počastilo nas je bilo tudi oddaljenih gostov. Gosp. predsednik J. Škoflek je v svojem pozdravnem govoru posebno poudarjal blagodejni namen zabave ter spodbujal navzoče k radodarnosti v podporo ubogim revežem. Slavnostni govor gosp. Iv. Gorediča je bil povsem večeru primeren. Gosp. govornik je v odličnej in jedrnatelj besedi naslikal pesnika Vodnika kot iskrenega in požrtvovalnega rodoljuba in koncem dostavil, da ako se veselimo slaveči njegov spomin, je naša sveta dolžnost, da tudi mi po njegovem izgledu pokažemo dejansko svoje človekoljubje z milodarom v pomoč ubogim Istrijanom in veselje naše bode toliko večje, ako smo se tudi svojemu bližnjemu na korist radovali. Čutili smo vsi, da je govornik zajemal besede iz srca in vira resničnega rodoljuba in navdušenja, s katerim je govoril, vnelo je srca vseh, kar se je izraževalo v navdušenimi živijo in slava-klici. Zahvaljujemo se vsem p. n. udeleževalcem in onim dobrotnikom, ki so bili podarili dobitke za tombolo, koje donesek se je odboru za stradajoče Istrijane odposlal. Pevci so se hvalevredno obnesli, steber vsakej čitalnične veselici je lepo petje. Pretečeno nedeljo priredil je pa bil krajni šol. svet veselico šolskej mladini osobito v zabavo marljivim izdelovalkam ženskih ročnih del. Zabava vršila se je v najlepšem redu, pri kojeh se je mladež res prav nedolžno radovala. Popevala je izvrstno ter deklamovala odlično mnogo lepih pesmic in znati je bilo, da je vse, kar se je pepevalo in deklamovalo, mladini rez iz nedolžnega srca izviralo.

Iz Središča. (Lep milodar Istrijanom). Kakor po drugih krajih naše mile slovenske dovenske domovine, tako tudi pri nas nabirali smo

milodarov za naše stradajoče sobrate Istrijance. Po nasvetu nekaterih narodnih tržanov pobirali so se milodari pri odličnejših Središčanih, da se uporabijo v korist jadranskim sobratom, katerim priskočiti v največji sili nas ne veže samo narodnost, nego tudi bratovska ljubav. Podvzetje naše ni bilo glas vpijočega v puščavi. Z veseljem moramo javiti, da so vrli Središčani zopet svojo starodavno milodarnost znovič potrdili in pokazali, da pomorejo, kjer je sila velika in treba bližnjemu pomagati. V to svrhu nabralo se je 26 fl. gotovih denarjev in raznovrstnih stvari, radi katerih napravila se je v nedeljo, t. j. 1. febr. tombola pri predstojniku g. Čulek-u. Pri tej priliki dobili smo zopet 36 fl. 21 kr., tedaj vsega skupaj 62 fl. 21 kr. Ker pa je gotovo pri nas zrnje ceneje nego v Istriji, nakupili smo za nabrane denarje 11 hkl. koruze, katero smo 4. t. m. v Pazin poslali, da se razdeli med revne Istrijane. — V bližnjih Koračicah, lastnini ormoške grajščine, stesalo se je v preteklem letu kakih 80.000 hrastovih praičev (Eisenbahnschweller) za železnico v Alžirsko v Afriki. Iz hrastovega vrhovja in menje močnih debel nasekalo se je mnogo sežnjev drv za kurjavo. Akoprem bilo je v gozdu čez celo leto dan za dnevom do sto delalcev, vendar je še mnogo dela ostalo za zimo. Ker pa je pri nas mnogo delalcev, a v zimskih časih malo dela in zaslužka, tuhtal je gojzdnar in lovec ormoške grajščine na starem marofi po rodu trd Nemec, kako bi te uboge jih pritiskaval. Tej zviti buči se je to kmalu posrečilo; zaukazal je namreč, da, kdor hoče čez zimo, tedaj v kratkih in mrzlih dnevih, si pri njem kaj zaslužiti, mu mora dati v poletnem času, tedaj takrat, ko je najdaljši dan, za okapanje turščice ali koruna dva težaka zastonj. Res žalostna prikazen, ako nam trd Nemec zaukazuje, in vsako priliko porabi, da na Slovence pritiskava!

Iz Gorice. (Potne opazke Štajerca.) Sedaj imamo novo železniško zvezo z Italijo. Iz Maribora se človek lahko pelja po železnici nad Celovec, Beljak in jo potem lahko ukrene proti Italiji nad Pontebo proti Udini, kder zopet trči na južno železnico, ki drži iz Maribora nad Ljubljano, Nabrezino, Gorico v Udino. Pravijo, da je nova železnica nad Pontebo krasna gledé na okoličico, po kateri njeni hlapec drdra in sopiha. Jaz o tej krasoti nisem ničesar videl, ker sem se po noči vozil in spal. Toda zgodaj prišedši v Udino moral sem se kmalu prepričati, da sem v istej Italiji, katero je umrl kralj Viktor Emanuel skrpati pomagal, in katera Italija še sedaj nima dosta polnega želodca, ker vedno preži, kako bi še južno Tirolsko in slovenske pokrajine ob Jadranskem morji pogoltnila. Bil je ravno 9. januar, smrtni den kralja Viktor-Emanuela. Razobešenih je bilo in po mestu gosto nasajenih trobojnih italijanskih zastav, ki so bile vse ovite s črnim židanim pajčnikom ali „florom“ v znamenje narodnega žalovanja. Zvečer sem bil v Gorici, pa bi skoraj

pozabil, da sem uže v mestu, kojemu gospodar je avstrijski cesar. Kajti zvečinom italijanski govoreči ljudje so se obnašali, kakor da bi uže bili pod italijanskim kraljem. V gostilnici „pri treh kronah“ imeli so pojedino za 40 oseb; pred vsakim na krožniku ležal je šopek cvetlic s trobojnim italijanskim trakom ovit. Sprva bolj tiha družba je se čedalje bolj ugrevala, naposled navdušenju za „Italia unita“ (združeno Italijo) ni bilo ne konca ne kraja, dokler niso zapeli italijansko-narodne žalostinke: „o mia patria“ (o moja očetnjava). Iz tega se vidi, kako daleč smo prišli z večnim ljubkovanjem, s katerim je liberalno-nemška vlada naše Italijane božala, a vedno zveste Slovence zanemarjala. Kovarstvo in izdajstvo si je izgovajala, ki čedalje predrznejše stopa na dan. Italijani v Goriškem, Tržaškem itd. imenujejo ove pokrajine: „Italia irredenta“ (nerešeno Italijo) in komaj čakajo, da bi se odtrgale od Avstrije. Nevarnost je za nas večja, kakor je navadno po novinah brati. Vsaj jaz sem tako občutil.

Od sv. Marjete pri Pesnici. (O volitvi sr. predstojnika). Naš obče spoštovani, pošteti, Slovincem priljubljeni, g. Alojz Bračko je zopet izvoljen za srenjskega predstojnika. Še nasprotniki mu ne morejo ničesar krivega očitati; ker g. B. . . . iz Maribora je rekel po volitvi odbornikov v sretni Osek: „g. Bračko je izvrsten mož, dobro gospodari za srenjo in jaz nimam ničesar zoper njega, pa ker so njegovi nasprotniki silo delali, sem moral iti k volitvi.“ Pri sv. Marjeti je le 5 nemčurčkov, ki so ga hoteli s pomočjo Mariborčanov odbacniti. Sredstva, kojih so se posluževali zoper njega, so smeša vredna. Blebetali so: „g. Bračko hoče na farovž nadstropje postaviti in gospodu župniku večjo klet zidati, ker imajo premalo prostora za vino.“ No, če nam ne bodo nemčurčki boljših let izprosili, bo za vino še dovolj prostora! Dalje so brodili, da hoče „novo šolo zidati, ki bi veliko jezer goldinarjev požrla“. Na take govore pa že smemo odgovoriti, da bi le trapeže znal s tem slepiti. Čudimo se tukaj tudi ženskam, česar še nikjer ni bilo slišati, da bi se v volitve mešale. Jedna, od katere smo izbraženosti pričakovali, je rekla po volitvi srenjskih odbornikov: „ste pač slovenske paverske krave“ in to je ravno ponzročilo, da niso hoteli krave, temuč poštenjaki ostati. Po volitvi srenjskih odbornikov, kojih je narodna stranka 7 izvolila, si je od nemčurčkov eden silno prizadeval dva našinca, katera smo narodnjaki izvolili in jima zaupanje dali, pregovoriti za nasprotno stranko. Obetal je nekdo g. Poliču kos lesa za drva, ako prestopi in postane Judež, pa bilo je vse zastoj. Obljubil mu je na videz, da je le sitneža odpravil, ostal pa je vendar močen, kakor skala. Za g. Čepejem je letal kakor lovec za zajčkom in ga pred volitvijo isti den v nemčurčkovo klet peljal, mu dal še flašo vina seboj. Tudi ta maža ni pomagala. Vsi so zvesti ostali, vse grozenje in vse obljube so bile

zastoj. Zdaj še predrzno obnašanje in podkupovanje prizanašamo, drugokrat pa bomo dali take zajčke v luknjo zapreti, ker je postavno prepovedano glasove kupovati. Vsem poštenim volilcem izrekamo tukaj javno zahvalo, posebno Jareninskim, ki so v hudem mrazu tako daleč prišli k volitvi in nam očitno pokazali, da jim je mar za poštenega moža, ne pa za istega, ki ga je nemčurska petica vrinoti hotela. G. Bračkotu pa želimo še dolgo let zdravje in srečo: Živili Slovinci, proč z nemčurji!

Iz Črešenc v konjiškem okraji. (Siro maštvo). Kakor smo v dopisu od sv. Jurija na Šavnici brali, se visoka vlada vrlo zanima za tamošnje od toče poškodovane siromake. Tudi naša občina Tolstivrh je bila avgusta l. l. od toče tako potolčena, da mnogo, mnogo hiš uže jeseni ni gleštalo ne žita ne vina. A za nas se razen presvitlega cesarja, katerih naj Bog živi in ohrani, ki so nam po slavnem okrajnem glavarstvu 60 fl. poslali, od bogatih in imenitnih mož nihče ne spomni, izvemši, da nas je c. k. davkarija neusmiljeno za zaostale davke ta mesene rubovala. Da bi ubogi kmetski naši sosedi v Dramljah, št. Juriji in Vojniku nas proseče ne bili z žitom in sočivjem preživeli to zimo, umreti bi bil moral marsikateri. Bog vam mili slovenski bratje stoterno povrni in vas pred točoj in ujimov obvarji!

Zasluzka se pri nas malo kaže, ker marsikateri kmet ne bode vinogradov kopal; živine nimamo; edino sena, otave in slame imamo še obilo, tako da novega pridelka ne bomo mogli kam spraviti, ker ni za te reči nobenega kupca; celo za 50 kr. se ne more stari cent sladkega sena prodati. Veliko dobroto bi nam taisti storil, ki bi nam živine v rejo hotel kupiti, da bi gnoja imeli, drugače bomo košnjo travnikov opustili. Da smo tako na nič prišli, so večjidel krive postave in naprave liberalnega gospodstva. Tudi v prihodnost gledamo trepetaje, ker državni zbor vedno odlaga začetki pri temelju državi, pri kmetijstvu v boljši tir stopiti, narode sprijazniti, katoličanstvu pravico pridobiti. Velečestiti gospod urednik! povejte nam, ali bi se ne mogli kam preseliti? Gremo pod Turke in Ruse da bi nam le ne bilo vedno v strahu biti, od gladu umreti, da bi nam naše marljive roke le potrebnega živeža in obleke pridelale.*) Skoraj da bi turško rajo v Bosni zavidali in si želeli tam kristijani in Slavjani biti. Ako bi se kova krščanska duša nas s kakim darom spomnila, naj blagovoli taisti veličastitima župnikoma v Črešence in Špitalič poslati. Pošta: Gonobitz.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Res velike morajo biti zmešnjave na Dunaji, ki so celo naših slovenskih poslancev lotile se. Pri obravnavi nove postave

*) Je težko svetovati, ker v Evropi je skoro povsod slabo! Najbolj bi še kazalo v Bosno! Ured.